

Nye vannforvaltningsplaner – Hva nå?

Vannforvaltningsplanene for 11 vannregioner, som omfatter ca. 30 000 vannforekomster i 105 vannområder, har vært på høring. Kommuner, sektormyndigheter, næringslivet, privatpersoner og organisasjoner av ulike slag har fått si sin mening om de regionale planene med tilhørende tiltaksprogram. Og nå arbeider vannregionmyndighetene, dvs. utvalgte fylkeskommuner, for fullt med å ferdigstille planene, slik at de kan vedtas av Kongen i statsråd innen 31.12.15.

Forslagene til de regionale forvaltningsplanene er alle bygget opp over samme lest. De beskriver hva vannregionen vil oppnå med planen, hvordan vannregionen har jobbet og prioritert, og de gir faktaopplysninger om aktuell tilstand i vannforekomstene og miljømålene for dem. De bygger på forslag til regionale tiltaksprogram og gir en sammenstilling av aktuelle tiltak. I tiltaksprogrammene finner man grunnlaget for prioriteringene, bl.a. nasjonale føringer, omtale av tiltak for å nå miljømålene og kostnadsvurderinger, samt en vurdering av behov for nye og/eller forsterkede virkemidler. De regionale tiltaksprogrammene bygger på sin side på lokale tiltaksplaner for de 105 vannområdene.

Miljødirektoratet har laget en sammenstilling av høringsutkastene til forvaltningsplanene og tiltaksprogrammene. Med denne tar Miljødirektoratet sikte på å gi innspill til forbedringer av høringsdokumentene fram til endelig vedtak og godkjenning. Her heter det «Gitt rammene i form av begrensede ressurser, knappe tidsfrister og sen eller manglende veiledning og avklaring, så representerer høringsdokumentene en formidabel prestasjon av vannregionmyndighetene og andre involverte parter». De anses å være et stort skritt i riktig retning, og «alle» er enige om at nedbørfeltbasert forvaltning gir mer helhetlig

forvaltning. «Hovedmålsettingen med det regionale planarbeidet er at vi sammen skal legge rammene for en felles vannforvaltning i fylket» (Vannregion Nordland).

Det pekes imidlertid også på at sektormyndighetene i varierende grad har deltatt i arbeidet, og at det er uenigheter mellom ulike sektormyndigheter, bl.a. når det gjelder påvirkning av kongekrabbe, lakselus og rømt oppdrettslaks, samt revisjoner av vannkraftkonsesjoner. I tillegg er det/kan det være målkonflikter mellom nasjonale mål for f.eks. fornybar energi/vannkraft, økt jordbruksproduksjon og akvakultur versus målene for vannmiljøet. På disse områdene er det fremdeles behov for **nasjonale** avklaringer, til tross for at dette har vært kjent lenge.

Det mangler også beregninger av kost-nytte og/eller kost-effekt for de fleste av tiltakene. Og man har heller ikke godt nok kunnskapsgrunnlag til å kunne fastsette «god økologisk tilstand» for bl.a. regulerte elver og leirelver. For betydningen av miljøgifter er kunnskapsgrunnlaget meget dårlig, og for de fleste vannforekomstene er «kjemisk tilstand» ikke fastsatt. Ja, hvis vi har forstått det riktig, har man ikke en gang avklart hvilke miljøgifter/prioriterte stoffer som er viktige i Norge.

Det kan altså være flere forhold som tilsier at man kanskje skal ha litt «is i magen» når det gjelder gjennomføringen av forvaltningsplanene. For man kan risikere at man i stedet for å gjennomføre de mest kostnadseffektive eller mest samfunnsøkonomiske tiltakene, gjennomfører «kjente», men kostnadskrevende og ikke fullt så kostnadseffektive tiltak.

Samtidig er det viktig at det gode arbeidet, som foregår i det ganske land for å bedre vannkvaliteten i utsatte vannforekomster, ikke stop-

per opp. Derfor er det av største viktighet at man får på plass effektive og hensiktsmessige virkemidler (juridiske og økonomiske) for alle sektorer. Dette har det vært pekt på ved samtlige høringer siden starten av arbeidet med vannforvaltningsforskriften i 2006, sammen med behovet for mer kunnskap, nasjonale avklaringer og gode veiledninger. Man kan derfor lure på hvorfor vi ennå ikke er kommet lenger med dette og hvorfor vi også i denne runden med vannforvaltningsplaner mangler viktige verktøy.

I Kgl res av 11.06.10 som godkjente forrige runde av vannforvaltningsplanene, heter det: «Godkjenning av denne forvaltningsplanen kan ikke legge føringer for Regjeringen og Stortingets prioriteringer i fremtidige statsbudsjetter». Og det går også frem at sektormyndigheten har adgang til, innenfor eget regelverk, å fatte vedtak som ikke samsvarer med planen. Det kan altså nesten se ut som om nasjonale myndigheter med Regjeringen i spissen tar et forbehold om sin innsats for en helhetlig vannforvaltning. Og midler til planlegging og kunnskapsinnhenting har da også år for år vært langt mindre enn det som var forutsatt da vi gikk inn for å innlemme Vannrammedirektivet i norsk lovgivning (jfr. St.prop. 75 (2007-2008)).

Samtidig er det er klare forventninger til kommunenes innsats. Kommunene kan nemlig vente seg innsigelser hvis de fraviker retningslinjene som følger av planen. De er også ansvarlig for gjennomføring av tiltak på avløpssiden. Og frem til nå er det kommunene som har dekket mesteparten av kostnadene til administrasjon i vannområdene, samt til tiltaksrettet overvåking.

Det er vanskelig å skjønne hvordan Norge skal kunne oppfylle sine forpliktelser dersom ikke alle aktørene med Staten i spissen forplikter seg til å delta i den nasjonale dugnaden som en helhetlig vannforvaltning legger opp til. Alle må derfor følge opp og/eller legge forholdene til rette for en gjennomføring i tråd med vedtatte og godkjente forvaltningsplaner. Da må Staten ta et stort ansvar for å få på plass hensiktsmessige og effektive virkemidler og klare ansvarsforhold, samt gjøre nødvendige avklaringer der nasjonale mål står mot hverandre. Vi har ingen tid å miste, hvis man vil unngå at man også ved neste korsvei om 6 år må operere med utsatt frist og/eller mindre strenge miljømål på grunn av kunnskapsmangler og utilstrekkelige rammebetingelser for den helhetlige vannforvaltningen alle ønsker.

Norsk vannforening